

Asia: VN/13190/2020

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä: pakkokeinolain muutostarpeet

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne yleisesti mietinnöstä

Aluksi

Oikeusministeriö on pyytänyt allekirjoittaneelta lausuntoa pakkokeinolain (806/2011) muutostarpeita tarkastelleen työryhmän mietinnöstä (Pakkokeinolain muutostarpeiden tarkastelu. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:1).

Useat esityksessä ehdotetut muutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia eikä niihin kiinnitetä tässä lausunnossa tarkempaa huomiota. Työryhmämietinnössä myös melko laajasti tarkastellaan pakkokeinolain suhteen muussa yhteydessä esitettyjä muutos- ja täsmentämisehdotuksia, joiden suhteen työryhmä ei kuitenkaan ole päätenyt esittämään muutoksia. Myös näiltä osin työryhmän mietintö on nähdäkseni pääosin perusteltu. Jäljempänä esitetään kuitenkin tiettyjä kriittisiä huomioita myös tietyistä tällaisista asioista.

Pyydettynä lausuntona esitän kunnioittavasti seuraavan.

Pakkokeinolain uudistamisen tavoitteet

Työryhmämietinnön (s. 112) mukaan ehdotettujen pakkokeinolain muutosten tavoitteena on ensinnäkin selventää pakkokeinolain sellaisia säännöksiä, jotka ovat käytännössä osoittautuneet

epäselviksi tai tulkinnanvaraisiksi. Toiseksi tavoitteena on tehostaa pakkokeinoasioiden käsittelyä siltä osin kuin se voidaan tehdä vaarantamatta käsittelyn kannalta olennaisia perusoikeusintressejä. Kolmanneksi tavoitteena on tehdä tiettyjä pakkokeinon kohteena olevan henkilön perusoikeussuojaa vahvistavia muutoksia, jotka perustuvat voimassa olevasta sääntelystä erityisesti laillisuus- ja oikeuskäytännössä esiin tulleisiin seikkoihin.

Työryhmämietinnössä omaksuttuja tavoitteita voidaan lähtökohtaisesti pitää kannatettavina. Pakkokeinoja koskeva sääntely on tyypillisesti sääntelyä, jolla puututaan yksilön perustuslaissa turvattuihin oikeuksiin, koska pakkokeinot ovat tyypillisesti sellaisia keinoja, joita koskeva sääntely voi herkästi joutua ristiriitaan perusoikeuksien, varsinkin klassisten vapausoikeuksien kanssa (alun perin PeVL 15/1994 vp, s. 1/II; ks. myös esim. PeVL 5/1999 vp, s. 2/I). Tästä näkökulmasta etenkin työryhmämietinnössä omaksuttu tavoite perusoikeussuojaa vahvistavien muutosten toteuttamisesta on erityisen kannatettava. Perusoikeussuojan näkökulmasta merkityksellinen ja perusteltu on myös työryhmän mietinnössään omaksuma sääntelyn selventämistä koskeva tavoite. Kyseenalaisempana tavoitteena perusoikeusnäkökulmasta sen sijaan voidaan pitää pakkokeinoasioiden käsittelyn tehostamista koskevaa tavoitetta. Mietinnön perustelujen (s. 112) mukaan tavoitteena on tehostaa sääntelyä siltä osin kuin se on mahdollista vaarantamatta käsittelyn kannalta olennaisia perusoikeuksia. Tässä suhteessa voidaan todeta, että riittävää ei nähdäkseen ole, että pakkokeinojen käyttöä tehostetaan menettelyn kannalta olennaisia perusoikeuksia vaarantamatta, vaan selvää on, että pakkokeinoja koskevan sääntelyn on täytettävä perusoikeuksien yleisten rajoitusten ja tarvittaessa perusoikeuskohtaisten erityisen rajoitusedellytysten asettamat vaatimukset.

Yleisesti ottaen työryhmämietintö on kuitenkin hyvin ja perusteellisesti laadittu ja siinä on asianmukaisesti otettu huomioon esimerkiksi eduskunnan perustuslakivaliokunnan asian kannalta merkityksellistä lausuntokäytäntöä. Joitakin kriittisempiä yksityiskohtaisia huomioita mietinnössä ehdotetusta voidaan kuitenkin esittää.

2. Lausuntonne pakkokeinolain 2 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

3. Lausuntonne pakkokeinolain 3 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

4. Lausuntonne pakkokeinolain 4 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

5. Lausuntonne pakkokeinolain 5 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

6. Lausuntonne pakkokeinolain 6 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

7. Lausuntonne pakkokeinolain 7 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

8. Lausuntonne pakkokeinolain 8 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

9. Lausuntonne pakkokeinolain 9 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Henkilötuntemerkkien ottaminen

Mietinnössä ehdotetaan, että henkilötuntemerkkien ottamista koskevaan pakkokeinolain 9 luvun 1 §:n 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että poliisimies voi ottaa rikoksesta epäillyltä henkilötuntemerkit myös toisen pakkokeinon käyttämistä varten. Ehdotettu muutos liittyy eduskunnan oikeusasiamiehen kahteen ratkaisuun (ks. mietintö, s. 58), jotka koskivat matkapuhelimen sormenjälkilukituksen avaamista tilanteessa, jossa kantelijalta oli otettu sormenjäljet matkapuhelimen lukituksen avaamiseksi rikoksen selvittämistarkoituksessa laite-etsinnän mahdollistamiseksi.

Ehdotettu muutos olisi tältä osin sinänsä oikeustilaa selkiyttävä. On kuitenkin huomattava, että henkilötuntemerkkien ottamista koskevan säännöksen soveltuvuus matkapuhelimen sormenjälkilukituksen avaamiseen ei nähdäkseni ole välttämättä perustelluin mahdollinen ja ehdotettua muutosta voidaan pitää tämän vuoksi myös ongelmallisena sekä jossain määrin keinotekoisena. Lisäksi ongelmaksi käytännössä saattaa muodostua tässä suhteessa tarvittavien voimakeinojen puolustettavuus (kuten ratkaisussa EOAK/6374/2017, 23.3.2018).

Lisäksi on huomattava, että matkapuhelimen lukituksen avaamisessa käytetään sormenjälkitunnistautumisen lisäksi myös muita tapoja, kuten kasvojentunnistustekniikkaa tai päätelaittekohtaista käyttäjän asettamaa lukituksen poistokuviota. Usein päätelaite on lukittu salasanalla, joka on vain päätelaitteen haltijan tiedossa.

Itsekriminointisuojaan liittyvistä syistä epäiltyä ei nähdäkseni voida velvoittaa laite-etsinnän toteuttamiseksi kertomaan päätelaitteensa salasanaa, pin-koodia tai lukituksen poistokuviota. Olisi näin epäjohdonmukaista nimenomaisesti säätää tietynlainen matkapuhelimen tai muun päätelaitteen lukituksen avaamistapa keinotekoiselta vaikuttavalla tavalla mahdolliseksi henkilötuntemerkkien ottamisena – siitäkin huolimatta, että tällaista ei ainakaan ole pidetty lainvastaisena edellä mainituissa oikeusasiamiehen ratkaisuissa. Asiaa olisi nähdäkseni syytä arvioida laajemmin ottaen huomioon monet erilaiset lukituksen avaamisen tavat sekä laajemmin myös se, miten tämänkaltainen sääntely kaikissa tilanteissa suhtautuu itsekriminointisuojaan (asias-ta myös Juhana Riekkinen, Sähköiset todisteet rikosprosessissa (Helsinki 2019), s. 278–283). Edellä esitetyn

vuoksi saattaisi olla perusteltua, että ehdotettua muutosta henkilötuntemerkkien ottamista koskevaan säännökseen ei tehtäisi.

10. Lausuntonne pakkokeinolain 10 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Telekuuntelun perusterikosten laajentaminen

Työryhmämietinnössä ehdotetaan, että pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuiksi telekuuntelun perusterikoksiksi lisätään törkeä pahoinpitely, törkeä tietoliikenteen häirintä, törkeä tietojärjestelmän häirintä ja törkeä ampuma-aserikos. Mietinnössä (s. 66–70) ehdotusta on perusteltu mainittujen rikosten vakavuudella ja siihen liittyen niiden selvittämistä intressiin liittyvillä näkökohdilla sekä mainittujen tekojen mahdollisella kytkeytymisellä järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Työryhmän ehdotus on tältä osin merkityksellinen perustuslain (731/1999) 10 §:n 4 momentin kannalta. Mainitusta perustuslain säännöksestä seuraa, että telekuuntelun perusterikosten on oltava yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavia rikoksia. Tällaisia ovat eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan esimerkiksi huumausainerikokset, törkeät väkivaltarikokset, maan- ja valtiopetosrikokset (HE 309/1993 vp, s. 54/II) samoin kuin törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, törkeä vahingonteko ja tietyin edellytyksin eräät törkeät talousrikokset (PeVL 36/2002 vp, s. 4–5 ja PeVL 32/2013 vp, s. 3/I).

Selvää sinänsä on, että telekuuntelun perusterikoksiksi ehdotetut törkeä pahoinpitely, törkeä tietoliikenteen häirintä, törkeä tietojärjestelmän häirintä ja törkeä ampuma-aserikos ovat moitittavuudeltaan huomattavia tekoja, mitä näiden säännösten rangaistusasteikot myös ilmentävät. Lähtökohtaisesti vaikuttaa myös siltä, että teot ovat perustuslain 10 §:n 4 momentissa tarkoitettuja yksilön ja yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavia rikoksia. Ei nähdäkseen kuitenkaan ole aivan selvää, että esimerkiksi törkeä ampuma-aserikos sen kaikissa ilmenemismuodoissaan täyttää tämän vaatimuksen, vaikka selvää sinänsä on, että esimerkiksi laajamittaisella ja ammattimaisella ampuma-aserikoksella voidaan luoda edellytyksiä järjestäytyneen rikollisuuden toiminnalle. Rikoslain (39/1889) 41 luvun 1 §:ssä tarkoitettu ampuma-aserikos kattaa kuitenkin varsin monenlaisia ja moitittavuudeltaan eriasteisia ampuma-aseisiin liittyviä tekoja, minkä vuoksi myös luvun 2 §:ssä tarkoitettun törkeän ampuma-aserikoksen soveltamisalaan voi kuulua varsin monenlaisia tekoja. Saattaisi olla tämän vuoksi syytä vielä perusteellisemmin arvioida, tulisiko törkeän ampuma-aserikoksen suhteen asettaa tiettyjä lisävalifikaatioita, joiden käsilläollessa se tulisi kysymykseen telekuuntelun perusterikoksena. Tässä suhteessa on syytä kiinnittää huomiota myös siihen, että telepakkokeinojen soveltamisalan laajentamista koskeviin ehdotuksiin tulee lähtökohtaisesti telepakkokeinojen perusoikeuksiin huomattavasti puut-tuvan luonteen vuoksi suhtautua pidättyväisesti. Työryhmän ehdotuksen ei voi kaikilta osin katsoa tällaista lähtökohtaa ilmentävän.

Telekuuntelusta ja muusta vastaavasta tietojen hankkimisesta päättäminen

Työryhmämietinnössä ehdotetaan, että pakkokeinolain 10 luvun 5 §:n 3 momenttia muutettaisiin siten, että telekuuntelu- ja televalvontalupaa ei jatkossa haettaisi ja määrättäisi tiettyjä yksilöityjä teleosoitteita tai telepäätelaitteita koskien vaan lupaa haettaisiin ja se määrättäisiin henkilösidonnoisesti. Toteutuessaan ehdotus merkitsisi, että esitutkintaviranomaisen ei enää tarvitsisi hakea erikseen yksittäisiä lupia kullekin epäillyn teleosoitteelle- tai laitteelle, jotka selviävät telekuunteluluvan myöntämisen jälkeen. Teleosoite ja -laite mainittaisiin hakemuksessa ja päätöksessä vain, jos rikoksesta epäilty on tuntematon.

Ehdotettu muutos merkitsisi huomattavaa muutosta perustuslain 10 §:n kannalta merkityksellisten pakkokeinojen käytön edellytyksiin. Selvää on, että viestin salaisuuteen merkittävästi puuttuvia pakkokeinoja koskevan sääntelyn tulee olla tarkkarajaista ja täsmällistä ja että sääntelyn tulee olla oikeasuhtaista. Ehdotettu sääntely olisi tältä osin arveluttavan avointa. Kun kysymys on merkittäväällä tavalla luottamuksellisen viestin suojaan puuttuvista pakkokeinoista, pakkokeinojen käytön edellytysten tulee olla lainsäädännöllisesti selkeästi ja tyhjentävästi määritelty. Sääntely ei myöskään saa mahdollistaa pakkokeinon käyttöä tavalla, joka jättää pakkokeinon tosiasiallisen kohdistumisen tulevaisuuteen nähden avoimeksi. Vaikka ehdotusta voitaneen perustella ainakin tietynlaisilla käytännön näkökohdilla, se toteutuessaan johtaisi telekuuntelua koskevan päätöksen laajenemiseen tavalla, joka ei nähdäkseni ole perustuslain 10 §:n 4 momentin kannalta hyväksyttävä. Ehdotettu sääntely ei riittävän tarkkarajaisesti ja täsmällisesti eikä oikeasuhtaisesti rajaa telekuuntelua koskevan lupapäätöksen kohdentumista. Voi esimerkiksi olla, että epäillyn nimissä on useita matkapuhelinliittymiä, joista osa on säännöllisesti tai ajoittain hänen läheistensä, esimerkiksi lasten, käytössä. Vaikka epäillyn käyttämien teleosoitteiden ja -päätelaitteiden selvittäminen jäisi pidättämiseen oikeutetun virka-miehen virkavastuulla selvitettäväksi asiaksi, tällainen jälkikäteinen virkavastuu ei telekuuntelun huomattavan luottamuksellisen viestin suojaan puuttuvan luonteen vuoksi ole riittävää vaan telekuuntelusta päättämistä koskevan sääntelyn on itsessään oltava niin tarkkarajaista ja täsmällistä sekä oikeasuhtaista, että se ennakkollisesti riittävästi rajaa telekuuntelun käyttöalaa.

Peitelty tiedonhankinta tietoverkossa

Mietinnössä esitetään erityissääntelyä peittelystä tiedonhankinnasta tietoverkossa. Mietinnössä ehdotetaan, että epäiltyyn saataisiin kohdistaa peiteltyä tiedonhankintaa tietoverkossa, jos tätä on syytä epäillä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta tai jos kysymyksessä on rikoslain 17 luvun 19 §:ssä tarkoitettu rikos. Voimassa oleva pakkokeinolaki ei sisällä erityissääntelyä peittelystä tiedonhankinnasta tietoverkossa. Voimassa olevan pakkokeinolain 10 luvun 14 §:n 2 momentin mukaan peiteltyä tiedonhankintaa voidaan käyttää, jos on syytä olettaa, että sillä toimenpiteellä saadaan selvitystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, tai tietyistä muista momentissa mainituista rikoksista. Toteutuessaan

ehdotus siis merkitsisi, että peiteltyä tiedonhankintaa saisi tietoverkossa käyttää huomattavan paljon laajemmin kuin peiteltyä tiedonhankintaa yleisesti.

Työryhmämietinnössä asiaa perustellaan pitkälti samoin perustein kuin HE:ssä 222/2010 vp (s. 339) on perusteltu peitetoiminnan mahdollistamista väljemmin kriteerein tietoverkossa kuin muuten. Nähdäkseni ei kuitenkaan ole kategorisesti ajateltavissa, että peitellyn tiedonhankinnan (tai peitetoiminnan) mahdollistaminen väljemmin edellytyksin tietoverkossa olisi hyväksyttävää HE:ssä 222/2010 vp ja työryhmämietinnössä mainituin perustein. Asian arvioinnissa olisi otettava huomioon yksilöiden voimakkaasti lisääntynyt toiminta tietoverkoissa sekä se, mikä merkitys tällaisella toiminnalla on yksilön yksityiselämän suojan, henkilötietojen suojan ja muiden perusoikeuksien suojan kannalta. Monelle tietoverkoissa toimiminen on nykyisin aivan yhtä tärkeää ja yleistä kuin muunlainen sosiaalinen kanssakäyminen, minkä vuoksi ei nähdäkseni voida ajatella, että tietoverkoissa voitaisiin käyttää yksilön perusoikeuksiin puuttuvia pakkokeinoja lievemmin edellytyksin. Asiaa olisi jatkovalmistelussa vielä tästä näkökulmasta syytä arvioida.

Ylimääräisen tiedon käyttäminen

Työryhmämietinnössä ehdotetaan laajennettavaksi niiden rikosten luetteloa, joiden suhteen ylimääräisen tiedon käyttäminen olisi mahdollista. Voimassa olevan pakkokeinolain 10 luvun 56 §:n 2 momentin mukaan ylimääräistä tietoa saadaan käyttää, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta tai jos kysymys on momentissa nimenomaisesti mainitusta lievemmin rangaistavasta teosta. Näiden rikosten joukkoon ehdotetaan lisättäväksi lahjuksen antaminen, lahjominen elinkeinotoiminnassa tai lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa, lahjuksen ottaminen, virkasalaisuuden rikkominen tai virka-aseman väärinkäyttäminen taikka huumausainerikos.

Ehdotus merkitsee ylimääräisen tiedon käyttämisen huomattavaa laajentumista. Tässä suhteessa on syytä ottaa huomioon, että eduskunnan perustuslakivaliokunta on suhtautunut lausuntokäytännössään verraten tiukasti ylimääräisen tiedon käyttämisestä koskevaan sääntelyyn (PeVL 66/2010 vp, s. 10 ja PeVL 32/2013 vp, s. 5–7). Ei nähdäkseni ole työryhmämietinnössä esitetyn tavoin selvää, että pakkokeinolain 10 luvun 56 §:n 2 momenttiin lisättäväksi ehdotetut rikokset vakavuudeltaan rinnastuisivat momentissa tällä hetkellä lueteltuihin tekoihin. Ehdotusta ei voi pitää eduskunnan perustuslakivaliokunnan asiaa koskevat kannanotot huomioon ottaen perusteltuna.

Erityisen pidättyväisesti olisi nähdäkseni suhtauduttava siihen, että perusmuotoinen huumausainerikos lisättäisiin pakkokeinolain 10 luvun 56 §:n 2 momentissa tarkoitetuksi rikokseksi. Työryhmämietinnössä (s. 95) ehdotusta perustellaan sillä, että voimassa olevan sääntelyn perusteella törkeän huumausainerikoksen johdosta tehdyssä telekuuntelussa kertyneen ylimääräisen tiedon käyttäminen huumausainerikoksen selvittämiseksi ei ole mahdollista ja että

tämä johtaa tilanteeseen, jossa telekuuntelutallennetta voidaan käyttää todisteena telekuunteluluvan kohteena ollutta törkeästä huumausainerikoksesta syytettyä kohtaan, mutta ei samaan asiakokonaisuuteen liittyvän huumausainerikoksen osalta. Tältä osin mietinnössä esitetty perustelu on kestävä. Voimassa olevassa lainsäädännössä telekuuntelun perusterikokset on määritelty pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa. Ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevaa sääntelyä ei voi käyttää tavalla, joka tosiasiallisesti merkitsee välillistä telepakkokeinojen käytön rajoittamisen väljentämistä (esim. PeVL 32/2013, s. 6/II ja PeVL 33/2014 vp, s. 4/I). Ehdotusta ei tältä osin ole syytä toteuttaa, koska se ei vastaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevaa vakiintunutta lausuntokäytäntöä.

Peitetoimintaan liittyvä rikoksentekokieltö

Työryhmämietinnössä ehdotetaan peitetoimintaan liittyvää rikoksentekokieltöä koskevaa pakkokeinolain 10 luvun 28 §:n 2 momentin sääntelyä muutettavaksi tavalla, joka ilmentäisi kysymyksen olevan toimivaltuussäännöksestä eikä vastuusta vapauttavasta perusteesta (voimassa olevassa säännöksessä käytetty ilmaisu ”rangaistusvastuusta vapaa” viittaa mietinnön perusteluissa (s. 92) mainituin tavoin anteeksiantoperusteeseen). Sääntelyn muuttaminen tältä osin on nähdäkseni perusteltua, etenkin kun ei ole selvää, minkä vuoksi alun perin sääntelyssä käytettiin nimenomaan anteeksiantoperusteeseen viittaavaa ilmaisua. Tarkempia perusteluja saattaisi kuitenkin olla syytä vielä esittää suhteessa siihen, vaikuttaako ehdotettu muutos siihen edelleen käsittääkseni perusteltuun lähtökohtaan, jonka mukaan peitetoimintaa toteuttavalle poliisille ei haluta antaa edes muodollisesti rikoksenteko-oikeutta (ks. HE 222/2010 vp, s. 339–340).

Päätöksenteko salaisista tiedonhankintakeinoista ja pakkokeinoista

Työryhmämietinnössä on kattavasti tarkasteltu salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinoja koskevaa päätöksentekoa ja sitä, tulisiko niitä koskeva päätöksenteko nykyistä laajemmin saat-taa tuomioistuinten tehtäväksi. Mietinnössä (s. 60–64) esitetään laajasti perusteita sille, minkä vuoksi peitetoimintaa ja valeostoa koskevaa päätöksentekoa ei tulisi saattaa tuomioistuimille. Selvää nähdäkseni on, että esimerkiksi mahdollisuus kannella salaista pakkokeinoa koskevasta lupa-asiasta ole sellainen kattava oikeusturvajärjestely, jolla täysimääräisesti pyrittäisiin ottamaan oikeusturvaan ja muihin perusoikeuksiin liittyviä seikkoja huomioon tällaisten perusoikeuksiin puuttuvien pakkokeinojen suhteen. Myöskään sille, että oikeuskäytännössä ei ole ilmennyt sellaista, joka edellyttäisi nykyistä laajempaa tuomioistuinkontrollia, ei tule nähdäkseni antaa ratkaisevaa merkitystä.

Olennaista on, että pitkälle perusoikeuksiin puuttuvista salaisista tiedonhankintakeinoista ja pakkokeinoista päättäminen olisi riippumattoman ja puolueettoman oikeusviranomaisen

päätettävissä oleva asia. Nähdäkseni olisi perusteltua edelleen harkita, että etenkin peitetoiminnasta ja valeostosta päättäminen saatettaisiin eduskunnan perustuslakivaliokunnan asiaa koskevan toistuvan esittämän kannan mukaisesti (PeVL 66/2010 vp, s. 9/II, PeVL 35/2018 vp, s. 19 ja PeVL 36/2018 vp, s. 22) tuomioistuinten toimivaltaan kuuluvaksi asiaksi.

11. Lausuntonne pakkokeinolain 11 luvun muuttamista koskevistä ehdotuksista perusteluineen

-

12. Lausuntonne oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 16 §:n muuttamisesta perusteluineen

-

13. Lausuntonne rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 16 §:n muuttamisesta perusteluineen

-

14. Lausuntonne rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 13 §:n muuttamisesta perusteluineen

-

15. Lausuntonne rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun 19 §:n muuttamisesta perusteluineen

-

16. Lausuntonne rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 31 ja 58 §:n muuttamisesta perusteluineen

-

17. Lausuntonne tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta perusteluineen

-

18. Lausuntonne sellaisista mahdollisista pakkokeinoja koskevan lainsäädännön muutostarpeista, joita mietinnössä ei ehdoteta

-

Sakari Melander